

...němuž Němci zůstali vázání i po velkém interregnu. I když je Fridrich III. 1442–1493) císařem bez velkých pravomocí, očekává burgundský vévoda Karel III. povýšení svých zemí na království právě od něho. Prostě Fridrichovo odnětí obrátilo Burgundianovy ambice vničit.

S Maximiliánem překonává říše nové etapy: zřízení správních institucí říše a její svázání s rodem Habsburků. Ve Wormsu roku 1495 stvrzuje Maximilián „dualismus“, oddělení císaře a království od německé společnosti. Na říšském sněmu jednají politické síly bez panovníka nebo proti němu. Císař už neprovozuje žádnou vlastní územní politiku. Protože je zcela zbaven finančních zdrojů, naléhavě žádá o šlechtě vybírání obecného haléře (*gemeiner Pfennig*), daně, která mu má poskytnout prostředky k vytvoření říšského soudu (*Reichskammergericht*), podobně jako už dříve vytvořil císařský sněm (*Reichstag*, nástupce někdejší královské rady). V roce 1519 však týž panovník rozvine skutečný císařský program. Stojí na prahu klíčového období, kdy císař bude muset zasahovat do osudů církve tím, že podpoří říši nebo odsoudí nové nauky protestantských reformátorů. Ač bezmocný, císař tu stále ještě byl.

Když si Ota I., silný král zvolený německými vévody, přisvojil římskou říši, odzvonil tím hrana přístupu německému státu, jaký by mohl kolem sebe vytvořit pouze francý král. Panovníci, kteří nebyli nikdy nazýváni německými králi, vyplývali navíc většinu své energie na vojenská tažení do Itálie a na konflikty s papežstvím. Římská říše vládnoucí světu se postupně zmenšovala, až splýnula s německým královstvím, aniž by mu však dala skutečného panovníka. V odlišných podmínkách se křesťansko-římsko-řecké impérium dochovalo s větším štěstím v Konstantinopoli, přinejmenším dokud Turci nedobylí území Byzance i její hlavní město.

MICHEL PARISSE

ODKAZY

Církev a papežství – Král – Právo a práva – Řím

ORIENTAČNÍ BIBLIOGRAFIE

- DUVERGER, MAURICE (ed.), *Le Concept d'Empire*. Paris, 1980.
 FOZL, ROBERT, *L'Idée de l'Empire en Occident du Ve au XIVe siècle*. Paris, 1953.
Les Grands Empires, Recueils de la Société Jean Bodin, č. 31. Bruxelles, 1973.
 HERKENRATH, RAINER MARIA, *Regnum und Imperium in den Diplomen der ersten Regierungsjahre Friedrichs I.* 1969.
 MORAW, PETER, *Reich*. V: *Geschichtliche Grundbegriffe*, sv. 5. Stuttgart, 1984, s. 430–456.
 RAPP, FRANCIS, *Les Origines médiévales de l'Allemagne moderne. De Charles IV à Charles Quint (1346–1519)*. Paris, 1989.
 SCHRAMM, PERCY ERNST, *Kaiser, Rom und Renovatio. Studien und Texte zur Geschichte des römischen Erneuerungsgedankens vom Ende des Karolingischen Reiches bis zum Investiturstreit*. Darmstadt, 1957.
 SCHUBERT, ERNST, *König und Reich. Studien zur spätmittelalterlichen deutschen Verfassungsgeschichte*. Göttingen, 1979.

SEXUALITA

(641)

Ze všech lidských funkcí je sexualita tou zároveň nejosobnější a nejtálnější, ale také ve starých společnostech nejvíce podléhající normám, neboť příbuzenské struktury, a dokonce i celé společenské uspořádání se zakládají na kodifikaci sexuální vztahů. Kromě toho o sexu mluví a píší většinou muži – mniši nebo církevní hodnostáři, kteří se dobrovolně vzdali jakéhokoli sexuálního života; píší obezřetně a (v zásadě) nejsou dobře obeznámeni s tím, o čem. Laické domácnosti mlčí, a ženy, až na pár výjimek, jsou v tomto směru zcela němé.

Je pravda, že v okamžiku, kdy se začíná prosazovat písmo, kdy začínají účinně pracovat církevní tribunály, později laické soudy, a mají pod kontrolou oblasti až do té doby ovládané pouze rodinou, muži i ženy, svobodní či ve svazku manžel-ském, se osmělují a hovoří o své přirozenosti a sexualitě. Činí tak ovšem před soudci, v roli žalobců, obětí či svědků; volí tedy pečlivě slova, vědomě se pohoršují nad tím, co mají dosvědčit, a to podstatně zadržují.

Zbývají tedy různé transpozice, dramatizace, básnické, románové či obrazové idealizace, příběhy pro zasmání a frašky, které ke konci středověku zasazují mistné pletky do realistického rámce. Jsou to bezpochyby zdroje velmi hodnotné, je ovšem nutné interpretovat je s maximální obezřetností. Ačkoli je totiž v těchto dílech roztroušeno tisíce odlesků skutečnosti, jsou vždy vybírány a zapisovány podle „konvenčních představ o lásce a sexualitě“ (G. Duby), do celku, který hýří představivostí. K prozkoumání těchto nejednoznačných svědectví je zapotřebí obezřetný přístup a ostrá kritičnost, neboť dnešní historik bude podléhat pokušení projikovat do nich své vlastní zkušenosti, představy a znalosti.

Křesťanský morální systém

„Křesťané nic nepotlačili, to vše bylo učiněno již před nimi,“ říká P. Veyne, který klade bod zlomu až do prvního století římského císařství. Medievalisté se sice s jeho záměrně kategoričným tvrzením zcela neztotožňují, uznávají nicméně, že na úrovni ideologie zde skutečně existuje bohaté dědictví jak lékařské, tak filozofické či obřadní.

Authority, které ve středověku ospravedlňovaly jak zastánce řádu, tak požadavek tolerance, čerpaly ve značné míře ze starověkých poznatků. Základní myšlenky velkých řecko-latinských lékařských sbírek (vykládaných Araby), které nikdy neztratily svou obecnou vážnost, se šířily mezi vzdělanými vrstvami díky několika málo pojednáním (např. *De coitu* přisuzované Konstantinu Africanovi, *De curis*